

Byla C-302/19

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2019 m. balandžio 11 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Corte suprema di cassazione (Italija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. vasario 5 d.

Kasatorė:

Istituto Nazionale della Previdenza Sociale

Kita kasacinio proceso šalis:

WS

Pagrindinės bylos dalykas

Prašymas panaikinti apeliacinės instancijos teismo sprendimą, kuriame nustatyta, kad teisės aktas, pagal kurį, apskaičiuojant išmoką šeimai, neįtraukiami trečiosios šalies piliečio, turinčio Direktyvoje 2011/98/EB apibrėžtą vieną leidimą gyventi ir dirbti, šeimos nariai, gyvenantys trečiojoje šalyje, iš kurios yra kilę, nors skiriant išmoką valstybės narės piliečio šeimai, įtraukiami ir jos nariai, kurie toje valstybėje negyvena.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Direktyvos 2011/98/EB 12 straipsnio 1 dalies e punkto ir SESV 267 straipsnyje įtvirtinto vienodo požiūrio principo išaiškinimas.

Prejudicinis klausimas

Ar 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/98/EB 12 straipsnio 1 dalies e punktą ir vienodo požiūrio į vieną leidimą gyventi ir dirbti

valstybėje narėje turinčius asmenis kaip ir į tos valstybės narės piliečius principą reikia aiškinti taip: tomis nuostatomis draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos, kitaip nei valstybės narės piliečio atveju, apskaičiuojant išmoką vieną leidimą turinčio iš trečiosios šalies atvykusio darbuotojo šeimai, nėra atsižvelgiama į darbuotojo šeimos narius, jeigu jie gyvena trečiojoje šalyje, iš kurios yra kilę?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos ir jurisprudencija

2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/98/ES dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų šalių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje pateikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių darbuotojų bendrų teisių (OL L 343, 2011, p. 1), 12 straipsnis, pagal kurį požiūris į trečiųjų šalių darbuotojus turi būti toks pat kaip ir valstybės narės, kurioje jie gyvena, piliečius, kiek tai susiję, be kita ko, su (e punktą) socialinės apsaugos sritimi, kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 883/2004, ir 2, 19, 20, 24 bei 26 konstatuojamosios dalys.

2017 m. birželio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Martinez Silva* (C-449/16, EU:C:2017:485).

Nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis remiamasi

1988 m. kovo 13 d. *Decreto legge n. 69 „Norme in materia previdenziale, per il miglioramento delle gestioni degli enti portuali ed altre disposizioni urgenti“* (Dekretas įstatymas Nr. 69 „Nuostatos dėl socialinės apsaugos ir uostus valdančių įstaigų darbo gerinimo bei kitos neatidėliotinos nuostatos“), pertvarkytas į 1988 m. gegužės 13 d. *Legge n. 153* (Įstatymas Nr. 153) (GURI n. 143, 1988 m. birželio 20 d.), 2 straipsnio 1 dalis: „Samdomiesiems darbuotojams, pensijų ir socialinių išmokų, susijusių su samdomu darbu, gavėjams <...>, valstybės tarnautojams <...> skirtos šeimos pašalpos (*assegni familiari*) <...> nuo šio mokėjimo laikotarpio, t. y. nuo 1988 m. sausio 1 d., jei tenkinamos šiame straipsnyje nustatytos sąlygos, keičiamos išmoka šeimai (*assegno per il nucleo familiare*). 2. Šios išmokos dydis nustatomas, atsižvelgiant į šeimos narių skaičių ir pajamas, kaip nurodyta prie šio dekreto pridedamoje lentelėje. Toje lentelėje nurodyti pajamų lygiai padidinami <...> tais atvejais, kai šeimoje yra asmenų, kurie dėl negalios arba fizinio ar protinio trūkumo, visiškai ir nuolat negali dirbti apmokamo darbo, arba, jei jie yra nepilnamečiai, nuolat patiria sunkumų vykdydami pagal amžių jiems priskiriamas pareigas ir funkcijas. Tie pajamų lygiai padidinami <...>, jeigu 1 dalyje nurodyti asmenys yra našliai, išsituokę, gyvenantys skyrium po separacijos arba nesusituokę. Nuo 1994 m. liepos 1 d., jeigu 6 dalyje minimoje šeimoje yra du ar daugiau vaikų, jai skiriama mėnesinė išmoka padidinama <...> kiekvienam vaikui, išskyrus pirmą. <...> 6. Šeimą sudaro sutuoktiniai, išskyrus po separacijos skyrium gyvenantį sutuoktinį, ir vaikai bei jiems prilyginami asmenys, <...> kurie yra jaunesni nei 18 metų amžiaus, arba kurie, nesvarbu kokio amžiaus, dėl negalios arba fizinio ar protinio trūkumo

visiškai negali nuolat dirbti apmokamo darbo. <...> 6-bis. 6 dalyje apibrėžtos šeimos nariais nelaikomi užsienio šalies piliečio sutuoktinis ir vaikai bei jiems prilyginami asmenys, kurie neturi gyvenamosios vietos Respublikos teritorijoje, išskyrus atvejus, kai valstybė, kurios pilietis yra užsienietis, taiko abipusiškumo principą Italijos piliečiams, arba kai yra sudaryta tarptautinė konvencija dėl požiūrio į šeimą. Valstybes nares, kuriose taikomas abipusiškumo principas, nustato Darbo ir socialinės apsaugos ministras, pasitaręs su Užsienio reikalų ministru. <...> 8-bis. Tai pačiai šeimai gali būti skirta tik viena išmoka. Šeimos, kuriai skirta išmoka, nariai negali gauti kitos išmokos ar kitokios kuriam nors iš jų skirtinos šeimos pašalpos. 9. Šeimos pajamas sudaro bendra GPM apmokestinama pajamų suma, jos narių gauta per kalendorinius metus, skaičiuojamus iki kiekvienų metų liepos 1 d., ir jų verte remiamasi skiriant išmoką iki kitų metų birželio 30 d. <...> Pajamoms taip pat priskiriamos bet kokio pobūdžio pajamos, <...>, jeigu jų suma viršija <...>. Pajamoms nepriskiriamos bet kokios formos išeitinės išmokos, iš anksto išmokėtos išeitinės išmokos ir šiame straipsnyje nurodyta išmoka. <...>.“

2014 m. kovo 4 d. *Decreto legislativo n. 40 „Attuazione della direttiva 2011/98/UE <...>“* (Įstatyminis dekretas Nr. 40 dėl Direktyvos 2011/98/ES įgyvendinimo (GU Nr. 68., 2014 m. kovo 22 d.).

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso apibūdinimas

- 1 Šri Lankos pilietis WS nuo 2011 m. gruodžio 9 d. turi leidimą gyventi darbo pagal darbo sutartį tikslais (*permesso di soggiorno per lavoro subordinato*), o nuo 2015 m. gruodžio 28 d. – pagal įstatyminį dekretą Nr. 40/2014 suteiktą vieną leidimą dirbti (*permesso unico di lavoro*). 2014 m. sausio–birželio mėn. ir nuo 2014 m. liepos mėn. iki 2016 m. birželio mėn. jo šeimos nariai (žmona ir du vaikai) buvo iš Italijos išvykę į savo kilmės šalį (Šri Lanką). *Istituto Nazionale della Previdenza Sociale* (Nacionalinė socialinės apsaugos įstaiga, toliau – INPS) atsisakė išmokėti WS šeimos išmoką už minėtus laikotarpius, argumentuodama tuo, kad pagal Dekreto įstatymo Nr. 69/1988 2 straipsnio 6-bis dalį apskaičiuojant šią išmoką užsienio šalių piliečiams nėra atsižvelgiama į darbuotojo sutuoktinį ir vaikus, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta nėra Italijoje.
- 2 *Tribunale di Alessandria* (Alesandrijos teismas, Italija) atmetė WS ieškinį; o *Corte d'appello di Torino* (Turino apeliacinis teismas, Italija), remdamasis Direktyvos 2011/98/ES 12 straipsniu, kuris dar nebuvo perkeltas į Italijos teisę, tačiau buvo taikomas tiesiogiai, nustatė, kad minėto dekreto 2 straipsnio 6-bis dalis yra diskriminacinė, ir jos netaikė.
- 3 INPS pateikė kasacinį skundą dėl apeliacinės instancijos teismo sprendimo panaikinimo.

Pagrindiniai kasatorės argumentai pagrindinėje byloje

- 4 Pasak INPS, kitaip nei nustatyta skundžiamame sprendime, Direktyva 2011/98/ES taip pat turėtų būti aiškinama remiantis 8, 19, 20, 24 ir 26 konstatuojamosiomis dalimis, kuriose aiškiai nurodyta, kad asmenų, turinčių vieną leidimą gyventi ir dirbti, padėtis yra kitokia nei asmenų, kurie turi leidimą gyventi, numatytą Direktyvoje 2003/109/EB, kad nėra Europos Sąjungos valstybėms narėms bendrų teisės aktų, kuriais būtų užtikrintas vienodas požiūris į trečiųjų šalių piliečius, kad siekiama nesuteikti teisių, susijusių su padėtimi, kuri nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, kaip antai tuo atveju, kai šeimos nariai gyvena trečiojoje šalyje, kad kiekvienai valstybei narei suteikiama teisė savo nuožiūra nustatyti socialinės apsaugos išmokų skyrimo trečiųjų šalių piliečiams sąlygas, dydį ir laikotarpį. Aptariama išmoka šeimai priskirtina socialinės apsaugos, o ne paramos sričiai, kitaip nei pašalpa, kuri, kaip Teisingumo Teismas yra nusprendęs Sprendime *Martinez Silva*, turi būti skiriama užsieniečiams.

Trumpas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 5 Dekreto įstatymo Nr. 69/1988 2 straipsnyje numatyta išmoka šeimai yra pajamų priedas, mokamas visiems darbuotojams ir pagal darbo sutartį dirbusiems asmenims, gaunantiems pensijas arba socialinio draudimo išmokas, jeigu jų šeimos gaunamos pajamos neviršija tam tikros ribos.
- 6 Šios išmokos, kurią moka INPS, dydis nustatomas proporcingai šeimos narių skaičiui, vaikų skaičiui ir pajamoms. Išmoką moka darbdavys kartu su darbo užmokesčiu, ji atitinka tam tikrą darbuotojo darbo užmokesčio, neatskaičius mokesčių, procentinę dalį. Vėliau INPS išlygina galutines darbdavio išmokėtų išmokų ir mokėtinų socialinio draudimo įmokų sumas.
- 7 Nacionalinėje jurisprudencijoje išmoka kartais apibrėžiama kaip *socialinės apsaugos* priemonė, nes ja papildoma pensija arba darbo užmokestis, ji siejama su atliktu darbu ir finansuojama visų darbdavių sumokėtomis įmokomis, siekiant užtikrinti pakankamas pajamas šeimoms, kurios jų neturi, o kartais – kaip *paramos* priemonė, nes tiek išmokos suma, tiek pajamos, laikomos jos apskaičiavimo parametru, yra didinamos tais atvejais, kai šeimoms reikalinga didesnė apsauga, nes jų nariai yra neįgalūs arba jose auga sunkumų patiriantys nepilnamečiai.

Tačiau neatrodo, kad ši skirtis būtų svarbi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, nes jo požiūriu ši priemonė bet kuriuo atveju patenka į Direktyvos 2011/98/ES 12 straipsnio 1 dalies e punkto taikymo sritį.

- 8 Atsižvelgiant į aplinkybę, kad pagal įstatymą šeimos nariai yra laikomi svarbiausiu veiksniu nustatant išmokos struktūrą ir išskiriami kaip pagrindiniai išmokos, į kurią suteikiama teisė darbo užmokestį arba pensiją gaunančiam asmeniui, gavėjai, kyla abejonė dėl aiškinimo, kuria grindžiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą: ar galima užsienio šalies piliečio šeimai nepriskirti jos

narių, kurių tikroji gyvenamoji vieta nebėra Italija ir kai nėra sudaryti abipusiai išipareigojimai su jo kilmės šalimi, bet Italijos piliečio šeimai tokius narius priskirti, taip pat atsižvelgiant į tikslus, įvardytus Direktyvos 2011/98/ES 20 konstatuojamojoje dalyje: „<...> Teisė į vienodą požiūrį šioje direktyvoje nurodytose srityse turėtų būti suteikta <...> įskaitant trečiosios šalies darbuotojo šeimos narius, kuriems buvo leista atvykti į valstybę narę, remiantis 2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyva 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą“ ir 24 konstatuojamojoje dalyje: „trečiųjų šalių darbuotojams turėtų būti taikomas vienodas požiūris socialinės apsaugos srityje<...>. Be to, ši direktyva neturėtų suteikti teisių tais atvejais, kuriems netaikomi Sąjungos teisės aktai, kaip antai, trečiojoje šalyje gyvenančių šeimos narių atveju. Ši direktyva turėtų suteikti teises tik šeimos nariams, kurie atvyksta gyventi valstybėje narėje su trečiosios šalies darbuotojais šeimos susijungimo tikslais, arba šeimos nariams, kurie jau teisėtai gyvena toje valstybėje narėje“.

- 9 Teisingumo Teismas iki šiol yra priėmęs sprendimą tik dėl atvejų, kai tiek ginamų socialinės apsaugos teisių turėtojai, tiek visa jų šeima nuolat gyveno valstybėje narėje arba persikėlė iš vienos valstybės narės į kitą. Taigi pateiktas prejudicinis klausimas iki šiol nėra nagrinėtas.

DARBINIS VERTINIMAS